

העניינים תוכן

1. מבוא 3
2. רקע כללי 4
 - 2.1. מהי עבירת הסחיטה באיומים? 4
 - 2.2. היחס בין עבירת הסחיטה באיומים לבין עבירות איומים 8
3. הכרת המשפט הישראלי בעבירת הסחיטה באיומים 11
 - 3.1. יחס החקיקה- 11
 - 3.2. יחס הפסיקה 12
4. כיצד עבירת הסחיטה באיומים באה לידי ביטוי כעבירות רכוש? 15
5. משפט משווה – ניתוח השוואתי ככל שמדובר בעבירת רכוש והזכות מהווה יסוד 17
6. סיכום מסקנות ודעה אישית 19

מבוא

איומים הם חלק בלתי נפרד מהחיים האנושיים ואף מתהליכי הסוציאליזציה בעולמנו.¹ עבירת הסחיטה באיומים הינה עבירה שהוגדרה כ"מכת מדינה" בגינה מוגשים כתבי אישום רבים לפתחם של בתי המשפט הפליליים בישראל.

מדובר בתופעה שהולכת ומתרחבת בקרב האוכלוסייה הישראלית ובעולם בכלל. באופן כללי, פסיקת בתי המשפט העליון מתייחסת בחומרה רבה לעבירת הסחיטה באיומים תוך כדי הדגשת הצורך בשימוש בענישה מחמירה ביותר לצורך הרתעה.²

לא אחת אנו עדים בעולם הפליליים לתופעה של סחיטה באיומים תוך כדי פגיעה ברכושו של אדם. מעשה סחיטה הינו מעשה פלילי שמניע אדם לבצע מעשה מסוים או להימנע ממעשה מסוים באמצעות שימוש בכוח או באיומים לשימוש בכוח כלפי אותו אדם. סחיטה באיומים- מבוצעת בשימוש באיום על אדם בכל צורה שהיא בין בכתב בין בעל פה או בין התנהגות, מצב של פגיעה שלא כדין בגופו, חירותו רכושו וכדומה. מדובר במצב של הטלת איימה כלפי אותו אדם על מנת להניעו לבצע או להימנע מביצוע מעשה מסוים. שיטת משפטינו מבצעת הבחנה בין סחיטה בכוח לבין סחיטה באיומים.

במסגרת עבודתי בחרתי למקד את הדיון לנושא הסחיטה באיומים. שאלת מחקרי עוסקת בסוגיה כיצד עבירת הסחיטה באיומים באה לידי ביטוי כעברת רכוש ומהי גישת המשפט הישראלי ביחס לעבירות אלה? לצורך מענה על שאלת מחקרי אחלק את הדיון לפרקים הבאים:

פרק ראשון-מבוא

פרק השני לעבודתי, בפרק זה ארוך סקירה כללית בקשר לעבירת הסחיטה באיומים. לצורך הדיון אחלק את הפרק לפרקי המשנה הבאים: הפרק המשנה הראשון- אקיים דיון משפטי וסקירה מהי עבירת הסחיטה באיומים. בפרק המשנה השני אדון ואסקור את יסודות עבירת הסחיטה באיומים. בפרק המשנה השלישי אדון ואסקור את היחס הקיים בין עבירת הסחיטה באיומים לפי סעיף 428 לחוק העונשין לבין עבירת האיומים בהתאם לסעיף 192 לחוק.

בפרק השלישי לעבודתי אדון וארחיב כיצד המשפט הישראלי מתייחס ומכיר בעבירות הסחיטה באיומים, לצורך הדיון אחלק את הפרק לפרקי המשנה הבאים: בפרק המשנה הראשון אדון בחקיקה העוסקת עבירת הסחיטה באיומים ובשינויים שהחקיקה עברה לאורך השנים עד לימים אלה. בפרק המשנה השני אסקור את הפסיקה והשינויים שחלו בהחלטות בתי המשפט לאורך השנים תוך שימוש בפסקי דין קדומים מכוננים בנושא עבירות הסחיטה באיומים לרבות פסקי דין מודרניים.

בפרק הרביעי לעבודתי אדון כיצד עבירת הסחיטה באיומים באה לידי ביטוי כעבירת רכוש, לצורך הדיון אעשה שימוש במאמרה של המלומדת עדנה קפלן הגלר "תביעת זכות ועבירות סחיטה" (ראה להלן: "קפלן הגלר"). מאמר חשוב הסוקר את הנושא באופן מפורט.

¹ אלון ברנר, "עבירת הסחיטה באיומים- שאלות של דין רצוי לחץ פוליטי כ"סחיטה באיומים" פלילים ח 299, 311-309 (2000).

² ת"פ 45358-09-17 **מדינת ישראל נ' געדי**, (פורסם ב 10 באוקטובר 2018).

בפרק החמישי לעבודתי אערוך סקירה מן הדין הזר- המשפט הנהוג בבריטניה- (המשפט האנגלי המקובל).

בפרק השישי לעבודתי אערוך סיכום לממצאי עבודתי, מסקנותיי, המלצותיי ודעתי האישית למחקרי.

פרק שביעי ביבליוגרפיה- פרוט מקורות המידע שאוזכרו בעבודתי.

2. רקע כללי

2.1. מהי עבירת הסחיטה באיומים?

חוק העונשין קובע כי עבירת הסחיטה באיומים הינה עבירה בגינה מתבצע איום כלפי אדם מסוים במטרה להביאו למצב של ביצוע מעשה מסוים או הימנעות של ביצוע ממעשה מסוים. האיום עשוי לבוא לידי ביטוי בדרכים שונות כגון: איום בעל פה, בכתב ובהתנהגות. האיום מכוון לפגיעה שלא כדין, בגופו, בחייו בחירותו, בפרנסתו ברכושו, בשמו הטוב של האדם וכדומה. לשון החוק הינה רחבה וכוללת את המונח "הטלת איימה בדרך אחרת" כחלופה לעבירה.³ בעבירת הסחיטה באיומים לאחר תיקון מס' 12 לחוק הדגש הושם לא על איומים אלא בסחיטה שבעקבותיהם וזאת מן הרציונל כי "הפשעה בתחום זה הפכה למכת מדינה ויש בה סכנה לא פחותה מזו של סחיטה בכוח, שהעונש הקבוע לה גם הוא שבע שנות מאסר".⁴ אם כן, מטרת האיום צריך להיות באופיו כעבירת סחיטה: הנעת הזולת לבצע מעשה או מחדל מסוים. לאחר התיקון לחוק נקבע כי במקרים בהם אדם פעל להשגת מטרתו בדרך של איום או כוח, העונש שייגזר עליו יהיה בשווה לחלופות סעיפים 427-428 לחוק העונשין.⁵

עבירת הסחיטה באיומים הינה עבירה אשר באה לקדם את ערך הליברליזם המודרני, בקשר לאוטונומיה של הפרט לגבי פעולותיו. העבירה מגוננת על חופש הפעולה של הפרט לעשות או לא לעשות פעולה מסוימת. מטרת העבירה היא למנוע הפעלת לחץ ואיומים על הפרטים לקידום האינטרסים של המאיים, עבירה קובעת שבהתנהגות שיש בה הפעלת מידה מסוימת של כוח היא תהווה חריגה מהנורמה ומהווה עבירה פלילי.

אחת הסוגיות המעניינות כאשר דנים עבירת הסחיטה באיומים היא שאלת הגבול בין המותר לאסור, זאת אומרת מה ייחשב סחיטה באיומים המאופיינת ברכיבים פליליים לבין מה ייחשב סחיטה מותרת שאיננו מאופיינת כעבירה פלילית.⁶ הגנה על האוטונומיה של הפרט מובא לידי ביטוי לא רק מקום שבו המאיים הצליח בסחיטה אלא גם במקום שבו הסחיטה נכשלת.

³ ראה סעיף 428 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977

⁴ הצעת חוק העונשין, (תיקון מס 9), תשל"ט-1979, ה"ח 180,191.

⁵ ע. קפלן-הגלר "תביעת זכות עבירות סחיטה", הפרקליט לד (1981) עמ' 58-59.

⁶ ראה אלון ברנר, הערה מס' 1 לעיל, עמ' 303.